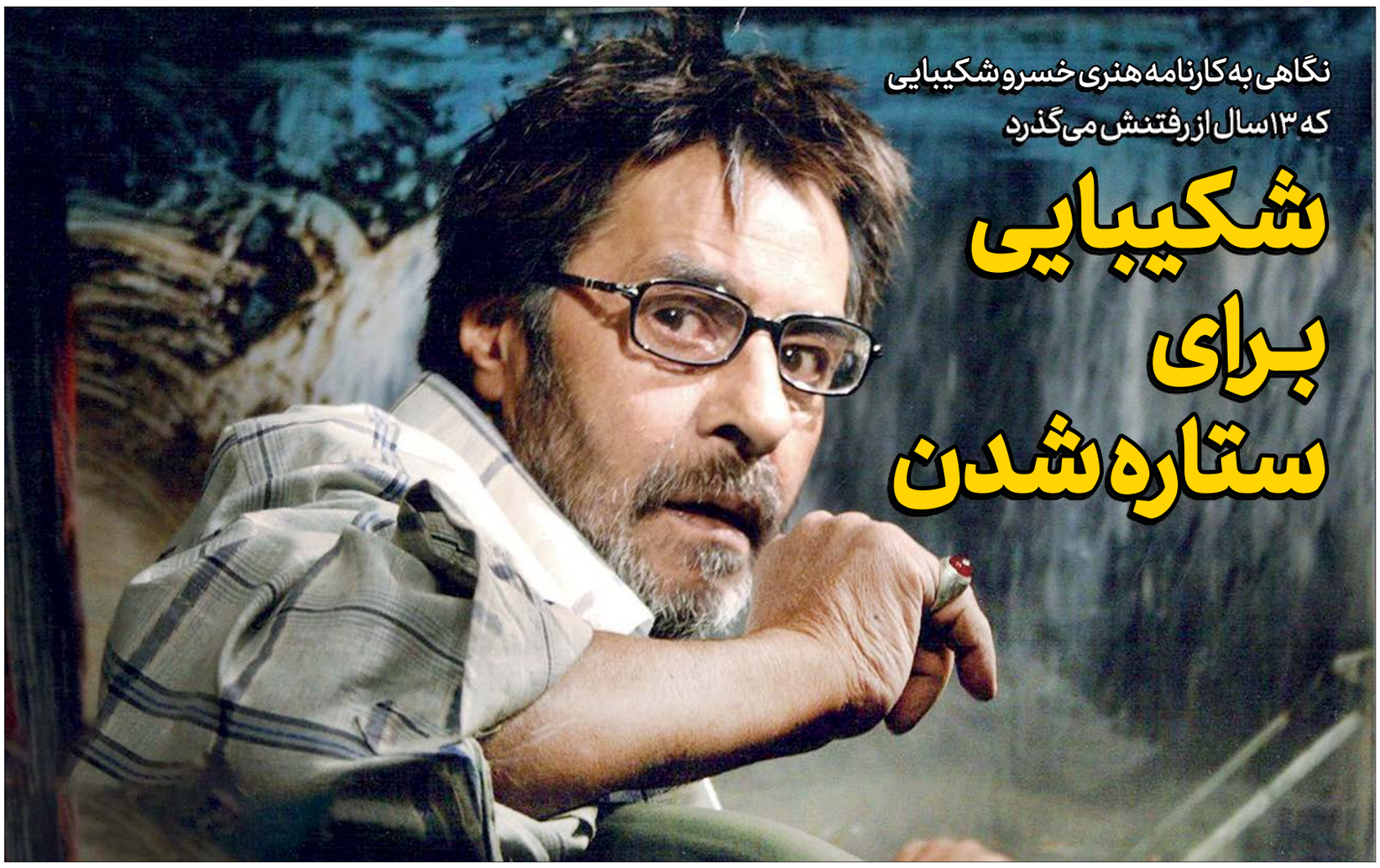

نگاهی به کارنامه هنری خسرو شکیبایی که ۱۳ سال از رفتنش می‌گذرد

شکیبایی برای ستاره شدن

«اتوبوس شب» ساخته کیومرث پوراحمد آخرین نقش ماندگار خسرو شکیبایی بود | عکس: CIC

۱۲

دستورالعمل‌های اجرایی مراسم عزاداری در ماه محرم ابلاغ شد

با نزدیک شدن به روزهای ویژه‌ای چون عرفه و محرم، یکی از نگرانی‌های مردم، نحوه برگزاری مراسم مربوط به این ایام، متناسب با شرایط کرونایی کشور است. در این خصوص عبدالرضا رحمانی‌فضلی، وزیر کشور صبح دیروز یکشنبه ۲۷ تیر در پایان جلسه قرارگاه عملیاتی مبارزه با ستادملی کرونا به خبرنگاران گفت: امسال هم باید دستورالعمل‌های بهداشتی سال گذشته در برگزاری اعیاد قربان و غدیر، عرفه و محرم اجرا شود.

این حرف حاکی از آن است که مجالس دعاخوانی در روز عرفه و جشن اعیاد قربان و عیدغدیرخم و همچنین عزاداری‌های مربوط به دهه اول ماه‌محرم، همچون سال گذشته با رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی برگزار خواهد شد.

بر اساس این دستورالعمل، مراسم عزاداری ماه محرم صرفا در اماکن و فضاهای باز با رعایت فاصله حداقل دو متر از هر طرف و تجمعات حداقلی برگزار می‌شود. زمان برگزاری مراسم هم حداکثر باید دو ساعت باشد، جابه‌جایی هیأت‌ها، دسته‌روی و نیز استفاده از طبل، سنج و وسایل مشابه ممنوع است اما برگزاری مراسم سینه‌زنی و زنجیرزنی (با زنجیر شخصی) در محل مراسم و بدون جابه‌جایی مجاز خواهد بود.

همچنین استفاده مستمر از ماسک برای همه شرکت‌کنندگان در مراسم عزاداری ماه محرم و صفر ضروری است و فاصله‌گذاری حداقل دو متری در همه مراحل این مراسم باید رعایت شود.

بر اساس این دستورالعمل برگزاری برخی مراسم خاص مانند یوم‌العباس در زنجان، نخل‌گردانی در یزد، تشت‌گذاری اردبیل، شیرخوارگان، قالی‌شوران اصفهان و... به دلیل تجمع، تراکم و جابه‌جایی و ضروت پیشگیری از شیوع و سرایت بیماری ممنوع است و این مراسم فقط باید در اماکن و فضاهای دارای مجوز سازمان تبلیغات اسلامی برگزار شود.

این دستورالعمل نکاتی هم در خصوص نذورات و پذیرایی‌ها در ماه محرم ارائه‌کرده‌است. هرگونه پذیرایی در حین برگزاری مراسم عزاداری، ممنوع است و نذورات صرفا باید در قالب موادغذایی خشک یا خام توزیع شود و برپایی هر نوع ایستگاه صلواتی توزیع نذورات و چای در همه استان‌ها و شهرستان‌ها ممنوع است.

در این دستورالعمل مسؤولیت هریک از دستگاه‌های مرتبط مشخص و از رسانه‌ها خواسته شده است توصیه‌های بهداشتی مبنی بر رعایت اصول پیشگیری از ابتلا را انتشار دهند و محتواهایی لازم را به روش‌های مختلف برای آموزش همگانی به منظور رعایت اصول بهداشتی انجام دهند و از انتشار مطالب انحرافی، جناحی، حاشیه‌ای، اختلافی، تقابلی و مطالب با منبع هویت نامعلوم پرهیز کنند. طراحی و ترویج الگوهای جدید عزاداری از جمله هر خانه یک حسینیه با نصب پرچم جلوی در منازل و برگزاری جلسات سخنرانی آنلاین و ترویج ایجاد پویش نذر ماسک و نذر ارزاق از دیگر بندهای این دستورالعمل است. / ایرنا

نگاهی به زندگی آیت ا... سیدرضا بهاءالدینی در سالروز وفاتشان

مردی که زیاد می‌دانست

علی گنجی

روزنامه‌نگار

یادبود و سالگرد و این‌گونه مراسم برگزار می‌شود تا جامعه، کسی یا چیزی که از میان رفته را از خاطر نبرد. به همین علت ما اسم این گزارش کوتاه درباره مرحوم آیت‌ا... رضا بهاءالدینی را یادبود نمی‌گذاریم؛ چرا که ایشان مثل همه دانشمندانی که آثارشان تا قرن‌ها بعد از وفات، در دنیا جاری و اثرگذار است، از میان نرفته‌اند. مادامی که آثار ایشان مطالعه و به آن استناد می‌شود، مادامی که شاگردان ایشان به پژوهش، نشر علم و روشنگری می‌پردازند، آیت‌ا... بهاءالدینی زنده است و میان ما نفس می‌کشد. این گزارش کوتاه نیز عرض ارادتی است به مناسبت سالگرد وفات ایشان.

تیر ۷۶ و در چنین روزی، آیت‌ا... سیدرضا بهاءالدینی در حرم حضرت معصومه(ع) آرام گرفت. این عالم ربانی در ۸۹ سالگی و بعد از بیماری طولانی در قم، شیفتگانش را داغدار کرد. او سال ۱۲۸۷ در خانواده‌ای که نسبش به امام سجاد(ع) می‌رسید، به دنیا آمد که اکثرا خدمتگزاران اهل بیت و عهده‌دار تولیت حرم حضرت معصومه(س) بودند. پدرش، سید صفی‌الدین از خدمتگزاران آستانه مقدسه بود که حافظه‌ای چشمگیر داشت و او را «کشف الآیات علما» می‌نامیدند. مادرش فاطمه سلطان هم از نوادگان ملاصدرای شیرازی بود. او از کودکی استعدادی شگرف در فراگیری متون ادبی و فقهی داشت و در خاطرات خود از شروع تحصیل می‌گوید: «شش ساله بودم که دوره مکتب تمام شد و من برای ادامه آموختن به مکتب دیگری رفتم و «نصاب الصبیان». که معانی لغات را به شعر بیان می‌کند. شروع کردم. استاد ابتدا اشعار را می‌خواند، سپس توضیح می‌داد. آن گاه برای یادگیری و تکرار بیشتر، سوال می‌کرد. هر گاه پرسش می‌کرد چه کسی می‌تواند از رو بخواند؟ می‌گفتم: من از حفظ می‌خوانم! و این موجب تعجب او می‌شد زیرا مرتبه‌اول و دوم که اشعار را می‌خواند، خود به خود حفظ می‌شدم و نیازی به تمرین و صرف وقت بیشتری نداشتم.» بیشتر زمان او از همان زمان به تحصیل صرف می‌شد و در جایی عنوان کرده‌اند که وقتی بعد از ازدواج برنامه‌ای برای کارهای اقتصادی زندگی تعیین می‌کنند، آن برنامه‌ها به هم می‌خورد و سپس اظهار خوشحالی کردند از این اتفاق که موجب شده‌است ایشان از فکر شغل دوم و توسعه زندگی بیرون بیایند و فقط به تحقیق پرداخته‌اند و امور مادی نتوانست او را جلب کرده و از علم دور کند.

سیدرضا بهاءالدینی در کنار سید محمدرضا گلپایگانی و محمدعلی اراکی از شاگردان شیخ عبدالکریم حائری یزدی بود که از بنیانگذاران حوزه علمیه قم بود و در کنار او نیز به خاک سپرده شد. در خاطرات او از شاگردی آیت‌ا... حائری یزدی، ایشان نقل می‌کند که: «مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری، مؤسس حوزه، امتحان بنده را به عهده گرفت. او سوال می‌کرد و بنده جواب می‌دادم. تسلط بسیار و قدرت فراوان ایشان چشمگیر بود. قسمتی از «سیوطی» را آورد. جایی که مشکل‌ترین بخش کتاب محسوب می‌شد اما بحمدا... به خوبی از عهده آن برآمدم و نزد ایشان نیز قبول شدم، و مورد تحسین قرار گرفتم و این امتحان سرآغاز ارتباط صمیمانه با حاج شیخ بود.» میرزا محمد همدانی، آخوند ملاعلی معصومی از دیگر استادان او در حوزه علمیه قم بودند. او بعدها خود به تربیت شاگردانی همچون مرتضی مطهری، علی مشکینی، سید مصطفی خمینی، احمد جنتی و سیدعبدا... فاطمی‌نیا پرداخت.

عمده شهرت مرحوم ربانی مربوط به کلاس‌های اخلاق و عرفان است که تا به امروز از طریق شاگردانش دست به دست و سینه به سینه می‌چرخد و تا آخرین روزهای عمر پربرکتش ادامه داشت. در حوزه علمیه به معلم عرفان و اخلاق شهرت داشت. وی توانست در ۲۵ سالگی اجازه اجتهادش را از آیت‌ا... سیدمحمدتقی خوانساری کسب کند و از همان موقع به تدریس در حوزه پرداخت. کلاس درس وی که به سرعت شهره همه محصلین حوزه شده‌بود، مورد استقبال زیاد آنها قرار می‌گرفت. در توضیحی از شلوغی کلاس‌های مجتهد والامقام، خاطره‌ای نقل است که ایشان می‌فرماید: «درس رسائل می‌گفتم و شاگردان زیادی داشتم یک روز که آمدم پشت در، نگاه کردم دیدم جمعیت شاگردان زیاد است؛ خیلی خوشم آمد. همان جا تصمیم گرفتم درسی را که هوای نفس در آن است، تعطیل کنم؛ لذا درس را به خانه منتقل کردم و عده‌ای از شاگردان می‌آمدند خانه.» امروزه سمینارهای حوزه تهذیب و اخلاق به بزرگداشت او در حوزه‌های علمیه برگزار می‌شود. نوشته‌های پراکنده‌ای از وی در تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه وجود دارد که انتشار نیافته‌است اما دو کتاب از وی با عنوان «سلوک معنوی» و «نردبان آسمان: مجموعه‌ای از درس‌های اخلاق فقیه وارسته و عارف فرزانه، حضرت آیت‌ا... بهاءالدینی» به چاپ رسیده‌است. مقامات علمی تنها عامل شهرت این عالم فقید نیست. اخلاص عمل و وارستگی اخلاقی او، درجات بالای عرفان و کمال را برایش دربر داشت و در این باره و در راستای تربیت شاگردانش به این شیوه می‌فرمود: «هیچ چیز به اندازه عمل انسان، در ساختن دیگران مؤثر نیست. رفتار و حرکات یک انسان وارسته، خود تبلیغ به وارستگی است.» زمان‌هایی که این استاد اخلاق در گوشه‌ای از خیابان به استراحت می‌پرداخت، با تذکر شاگردانش مواجه می‌شد که آن مکان را در شان استاد نمی‌دیدند اما او می‌فرمود: «این حرف‌ها چیست؟ همین جا خوب است. اگر ما بخواهیم این مسائل را مراعات کنیم و این گونه ملاحظات داشته‌باشیم، اگر چیزی هم داشته‌باشیم از ما می‌گیرند.»

> بعد از مرجعیت و شهرت به‌دست آمده از آن، از این موضوع فراری بود و تواضع خاصی را در پیش گرفته‌بود. مصاحبه تلویزیونی نمی‌کرد و از تاسیس دفاتر مرجعیت و دفتر مراجعه مردمی سرباز می‌زد

چندنما از شخصیت

آیت‌ا... بهاءالدینی بعد از مرجعیت و شهرت به‌دست آمده از آن، از این موضوع فراری بود و تواضع خاصی را در پیش گرفته‌بود. مصاحبه تلویزیونی نمی‌کرد و از تاسیس دفاتر مرجعیت و دفتر مراجعه مردمی سرباز می‌زد تا بیش از این نامش بر سر زبان‌ها نیفتد. یکی از شاگردان وی به نقل قول از وی در مورد شهرت می‌گوید: «بالاتر از این‌ها فکر کنید. گیرم نام بنده بر سر زبان‌ها افتاد، وقتی پیش خدا دستم خالی است، آن شهرت برای من چه سودی دارد؟ نام بنده موضوعیت ندارد.»

«امشب از فکر شما بیرون نخواهم‌رفت چرا که دیدم چه بر سر شما می‌آید» این را مرحوم بهاءالدینی خطاب به رزمندگان و نیروهای بسیجی و سپاهی که دوران سختی را در جبهه‌ها سپری می‌کردند گفت. برای ملاقات با آنها غسل کرده بود و بعد از دیدن وضعیت مجاهدان جبهه جنگ، دچار اندوهی سخت شد و بیمار شد. از دیگر خاطرات او مربوط به دوران انقلاب، پشتیبانی او از ولایت فقیه و امام خمینی بوده‌است. وقتی قبل از سال ۴۲ آیت‌ا... بهاءالدینی به تدریس درس خارج فقه مشغول بودند، زمانی که احساس کردند زمان تدریس‌شان با امام خمینی همزمان است، درس خود را تعطیل کردند. بعد از انقلاب هم ایشان درس خارج قضا را تعطیل کردند تا دادگاه‌های کشور که طبق نظر امام به قضاوت می‌پرداختند، دچار دوگانگی و اختلاف نگردند. بعد از فوت امام خمینی هم آیت‌ا... بهاءالدینی به حمایت از آیت‌ا... خامنه‌ای پرداختند و ذکر کردند که ایشان از همه افراد به امام نزدیک تر است و به او امید دارند و باید به ایشان کمک کرد تا تنها نباشند.

آیت‌ا... بهاءالدینی به هنر و شعر نیز علاقه وافری داشت و در جلسات شعر و شاعری شرکت می‌کرد. در نقل قولی از ایشان در مورد اشعار مورد علاقه، به شعر استاد شهریار اشاره می‌شود و ایشان می‌فرماید: «بنده اشعار زیادی در باره اهل بیت شنیده‌ام اما هیچ شعری چون شعر شهریار تبریزی جذابیت برای من نداشته‌است. او را دعا کردم و بعد از مدتی در عالم رویا شهریار را دیدم که برزخ را از او برداشته‌اند.»

آیت‌ا... بهاءالدینی در پند و اندرز شاگردان خود کوشا بود و نصیحت‌های عارفانه بسیاری برای علاقه‌مندان و شاگردانش برجای گذاشت. در پی حوادثی از سرنوشت یکی از حوزویان که استعداد زیادی داشت اما علوم حوزوی را ادامه نداد، می‌فرمایند: «اعتقاد به تقدیرات الهی زمینه‌های خیری برای انسان فراهم می‌کند. بسیاری از حوادث که اطراف ما می‌گذرد، موجب خیر و صلاح است، هرچند در ظاهر تلخ و ناگوار باشد.»

کاغذ اخبار

حال و روز کتاب از قاچاق تا صادرات

گاهی در کوچه‌ها و خیابان‌ها که قدم می‌زنیم چشم‌مان به کتابفروشی‌هایی می‌افتد با کتاب‌هایی دست دوم و اصولا با رنگ و بوی ادبیات کلاسیک یا روان‌شناسی و بخشی هم با طعم روشنفکری و فلسفه و تاریخ.

شاید دستمان به جیبمان برسد و خریدی هم بکنیم، چرا که قیمت‌های‌شان خیلی مناسب‌تر از کتابفروشی‌هاست.

امیر عربلو، کارشناس فرهنگی و ناشر کتاب اما در این خصوص نگاهی متفاوت دارد. او می‌گوید مخاطبان باید بدانند کتاب‌هایی که در کنار خیابان فروخته می‌شوند، قاچاق هستند و کیفیتی ندارند. البته مردم باید کتاب بخرند و بخوانند و ما هم در صادرات کتاب اهتمام ویژه‌ای داشته باشیم. اما متأسفانه قاچاق کتاب، مشکلات زیادی برای ما فراهم آورده است.

او در خصوص ضرورت ترجمه آثار ایرانی به دیگر زبان‌ها با توجه به تأکیدات رهبر معظم انقلاب هم توضیحاتی داده است و با اشاره به این‌که طی ۱۰ سال گذشته مبلغ صادرات کتاب ما حدود ۱۰ میلیارد تومان بوده، افزوده است: از عوامل این رقم پایین در صادرات، نرخ ارز و مسائل اقتصادی و بالا رفتن روزانه کاغذ، کاهش علاقه به خواندن و قاچاق کتاب است.

وی با بیان این‌که صادرات کتاب در کشور ما از بسیاری از کشورها کمتر است، بیان کرد: برخی سوبسیدهای اعطایی باید لغو شوند و به جای آن از افراد دیگر حمایت کنند و همچنین نبود مترجم دو زبانه موجب کمبود صادرات شده است.

این کارشناس فرهنگی ضمن اشاره به عدم حمایت از نویسندگان داخلی افزود: درباره جنگ جهانی اول و دوم، تعداد زیادی کتاب وجود دارد، اما از هشت سال دفاع مقدس آثار چندانی وجود ندارد.

عربلو نبود عزم راسخ و ناکارآمدی را از ضعف در حوزه صادرات کتاب دانست و تصریح کرد: کشور ترکیه آثار بسیاری دارد و جایی برای آثار کتاب فارسی در آنجا نیست. /فارس